

Trichomycosis axillaris, pubis et capitis (Trichobacteriosis) je povrchová korynebakteriální infekce, která vede ke konkrementům na stvolech axilárních a méně často pubických chlupů. Na vlasových stvolech se vytvářejí přílnavé žluté, červené nebo černé uzlíky, nebo válcovité pochvy, které jsou viditelné pouhým okem (Obr. 11). Typický je i charakteristický zápach a pot může mít červenou barvu zanechávající skvrny na oblečení. Vyšetření Woodovou lampou odhaluje světle žlutou fluorescenci a Gramovo barvení konkrementů ukazuje grampozitivní tyčinky (39). Depilace přináší okamžitou léčbu a použití antimikrobiálních roztoků či sprejů může zabránit recidivě.

Kožní diphteria

Diphtheria (kožní záškrt) může být způsoben jak toxigenními (tj. schopnými vyvolat systémové onemocnění), tak netoxigenními kmeny *Corynebacterium diphtheriae* a *Corynebacterium ulcerans*. Onemocnění je endemické v některých tropických zemích, v našich klimatických podmínkách mohou být tyto infekce patrné v chudších oblastech s nižší úrovní hygieny. Infekce je vysoce nakažlivá a šíří se mezilidským kontaktem. *C. ulcerans* mohou přenášet i domácí zvířata, včetně koček a psů. Rozvoj kožního záškrtu v neendemických regionech typicky souvisí s migrační vlnou z Afriky, Blízkého východu, ale nově i z východu. Pro děti žijící v endemických oblastech představuje kožní záškrt formu imunizace, protože toxin se pomalu vstřebává z kožních lézí a vyvolává vysoké hladiny protilátek. Kromě dětí jsou nejčastěji postiženi starší pacienti, a především imunokompromitovaní jedinci s predispozičními faktory včetně špatné hygieny, injekčního užívání drog a kožním poraněním. Očkování proti záškrtu nemusí nutně zabránit kožnímu onemocnění. Kožní diphterie se nejčastěji projevuje jako vřed (*ecthyma diphthericum*) s pseudomembranózní escharou. Projevy jsou běžně koinfikovány streptokoky či stafylokoky. Lokální lymfadenopatie a komplikace zprostředkované toxiny, jako je myokarditida a polyneuritida, jsou vzácné. Diagnózu může stanovit Gramovo barvení exsudátu vředu a kultura na specializovaných médiích. Lékem první volby je penicilin podávaný 10 dní,

lokální antibiotická léčba a u toxigenních kmenů i intravenózně podávaný difterický antitoxin. Kontakty by měly být vyšetřeny a asymptomaticí nosiči léčeni také (40).

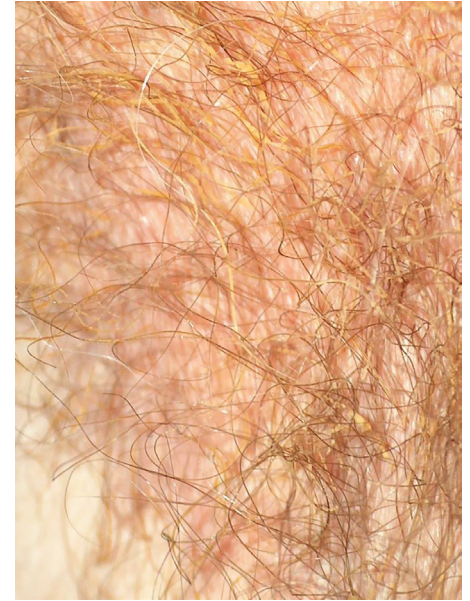
Aktinomykóza

Aktinomykóza je chronická infekce vyvolaná vláknitými fakultativně anaerobními grampozitivními bakteriemi rodu *Actinomyces* (*Actinomyces israeli*). Lokální zánětlivé změny tvoří hnisavé abscesy s kolikvaci, eventuálně píštěle, které se provalují na kůži. Mohou tvořit i fibroproduktivní jizvící změny. Neléčený proces se dále šíří *per continuitatem*, přes fascie i kosti. Rozlišujeme tři základní formy onemocnění; i) cervikofaciální – začíná kdekoliv v ústní dutině a hltanu, především v dásni dolní čelisti, zevně je patrné zánětlivé zduření a tvorba píštělí; ii) intrathorakální – nejčastěji infekce plic aspirací aktinomycet z ústní dutiny, případně *per continuitatem* nebo hematogenně; iii) abdominální – vzniká propagací z hrudníku nebo jde o primární střevní aktinomykózu. Primární kožní forma je vzácná, vytváří se hluboké zánětlivé infiltráty, abscesy se provalují píštělemi a vznikají vředy, proces se šíří do hloubky a zachvacuje fascie, svaly a další tkáň (Obr. 12). Diagnóza se provádí vedle cílené anaerobní kultivace pomocí histologického vyšetření s průkazem drúz tvořených aktinomycetovými vlákní (dobře barvitelná PAS reakcí). Diferenciálně diagnosticky je nutné rozlišit nádorová ložiska, tuberkulózu, hluboké mykózy. Terapeuticky se podávají penicilínová antibiotika několik týdnů až měsíců (41).

Erysipeloid

Erysipeloid (červenka) je pracovní onemocnění řezníků, zpracovatelů masa, farmářů, pracovníků drůbežáren a rybáren. Nemoc způsobuje *Erysipelothrix rhusiopathiae*, grampozitivní fakultativně anaerobní tyčinka, která se do těla dostává přes zranění na kůži při práci s kontaminovaným zvířetem, produkty nebo půdou. Tato bakterie způsobuje zánětlivé kožní léze na prstech nebo ruce, které svědí a bolí, mají tendenci ulcerovat. Mohou být přítomny i vezikulární, bulózní a erozivní léze. Projevy mohou být asymptomatické nebo doprovázeny mírným svěděním, bolestí a horečkou. Diagnostika lokalizovaného ery-

Obr. 11. *Trichomycosis axillaris*, hnědožluté vegetace na axilárním ochlupení

Obr. 12. Aktinomykóza, nodul na úhlu mandibuly a preaurikulárně

sipeloidu je založena na pacientově anamnéze (povolání, předchozí traumatický kontakt s infikovanými zvířaty nebo jejich masem) a klinickém obrazu (typické kožní léze, absence závažných systémových projevů, mírné laboratorní odchylky a rychlé zhojení po léčbě penicilínem nebo cefalosporínem (42).

Listerióza

Kožní infekce způsobené grampozitivní bakterií *Listeria monocytogenes* jsou vzácné. Infekce se u zdravých osob typicky projevují jako nebolestivé, nesvědivé, papulopustulózní nebo vezikulopustulózní erupce, lokalizované na trup či končetiny. Většina případů následuje po přímé inokulaci do kůže u veterinářů nebo farmářů, kteří byli vystaveni živočišným produktům s pomnoženými bakteriemi. Méně často mohou kožní léze vzniknout hematogenním šířením u imunosuprimovaných pacientů. Diagnostika je kulturační, v krevním obraze může být výrazná monocytóza. V terapii je možné